STM/YTO/STEA
Hanna Heinonen

21.5.2026

Viite: Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaosto; 19.5.2026 klo 9.30

Asia: VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027—2030

Jaoston kuulemisessa 19.5.2026 pyydettiin kirjallisia vastauksia niihin kysymyksiin, joita ei ehditty käsitellä varsinaisessa kuulemisessa. Ohessa vastaukset esitettyihin kysymyksiin.

1 Avustusten ennakointi ja ohjeelliset avustussuunnitelmat

Tavoitteena on, että jo kesän aikana julkaistaisiin kriteerit siitä, miten leikkaukset tulevat kohdentumaan vuoden 2027 avustuksissa. Avustusleikkauksia käsitellään STEAssa syksyllä osana avustusten kokonaisharkintaa ja STEAn avustusehdotukset valmistuvat vasta avustuskokonaisuuskäsittelyissä marraskuun lopulla. STEAn avustusehdotus julkaistaan joulukuussa. Sosiaali- ja terveysministeri voi muuttaa STEAn avustusehdotusta, ja päättää myönnettävistä avustuksista tammikuussa. Avustusvalmisteluun vaikuttavat myös vuotuiset avustusmäärärahat ja mahdolliset painotukset avustusten kohdistamisessa.

Puhuttaessa ohjeellisista avustussuunnitelmista tarkoitetaan STEAssa ollutta käytäntöä, jossa avustusehdotuksen julkaisun yhteydessä on kerrottu arvio hakijoiden tulevien vuosien avustusmääristä, jotta järjestöt ovat pystyneet ennakoimaan myös pitkäjänteisemmin oman työn suunnittelua. Koska tämän hallituskauden aikana sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksiin kohdistuneet avustusleikkaukset ovat olleet niin suuria, vuosittain vaihtuvia ja ennakoimattomia, ei ohjeellisia avustussuunnitelmia ole pystytty antamaan.

Jos järjestöt saavat avustusehdotuksesta ennakkotiedon vuoden 2027 avustusleikkauksista vasta loppuvuodesta, tämä voi johtaa tilanteisiin, jossa tulot eivät riitä kattamaan järjestöjen menoja, kuten pitkien irtisanomisaikojen palkkakuluja tai vuokrakuluja.

2 Kohtaavan työn avustamisen kokonaisuus

Ministeri Rydman on linjannut, että kohtaavaa toimintaa pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon, ja avustusleikkauksia pyritään kohdentamaan hallinnollisiin toimintoihin. Avustusten kokonaisharkinnassa STEA priorisoi kohtaavaa toimintaa ja vuoden 2027 osalta lisätietoa aiheesta on saatavilla avustusehdotuksen valmistuttua. Hallinnon tarve vaihtelee toiminnosta ja toiminnan mittakaavasta riippuen. STEA-avustuksissa hallinnon yleiskuluihin voi kohdennetussa toiminnassa käyttää maksimissaan 15 % avustuskohteen kokonaiskuluista.

STM/YTO/STEA 21.5.2026
Hanna Heinonen

3 Varainhankinnan reunaehdot, voiko varainhankintaa helpottaa?

Valtionavustuslain 7.1 §:n 4 kohdan mukaan valtionavustuksen myöntämisellä saa aiheuttaa vain vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia.

Valtionavustuslain 13.1 §:n mukaan valtionavustus saadaan käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Lisäksi valtionavustuksen saajan on noudatettava valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja ja rajoituksia.

STEA-asetuksen (1059/2023) 9.1 §:n mukaan hyväksyttäviä kustannuksia ovat avustuspäätöksen mukaisesta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvat tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset.

STEA-avustuksia ei myönnetä varainhankintaan, vaan avustuspäätökseen kirjattu käyttötarkoitusteksti on yleensä tarkkaan rajattu tiettyyn toimintaan tietylle kohderyhmälle tietyllä alueella. Varainhankintaan liittyy taloudellisia riskejä, joita ei voi rahoittaa kilpailuneutraliteettia koskevien vaatimusten velvoittamana. Taloudelliset riskit eivät myöskään kuulu veronmaksajien kannettavaksi.

Edellä todetusta johtuen suoria varainhankinnan kustannuksia ja varainhankintaa pääasiallisesti hoitavien työntekijöiden palkkoja ei voi kattaa STEA-avustuksella. Kokonaan Ak- tai C-avustuskohteelle työskentelevän henkilön työnkuvaan ei myöskään voi sisällyttää varainhankintaa.

Epäsuorasti järjestön varainhankinta voi kuitenkin hyötyä STEA-avustuksista. STEAn yleisavustusta (Ay) saavissa järjestöissä varainhankinta kuuluu usein, muiden tehtävien ohella, STEA-avusteisen yleishallinnon henkilöstön (toiminnanjohtaja, talousjohto ja viestintäjohto) tehtäviin. Tällöin varainhankintaan käytetty työaika voidaan katsoa osaksi yleishyödyllisen yhteisön johtamistyötä. Pienet yhdistykset voivat kattaa STEA-avustuksella johtamistyön kuluja sisällyttämällä ne hyväksyttyihin yleiskuluihin erillisen yleiskuluohjeen mukaisesti.

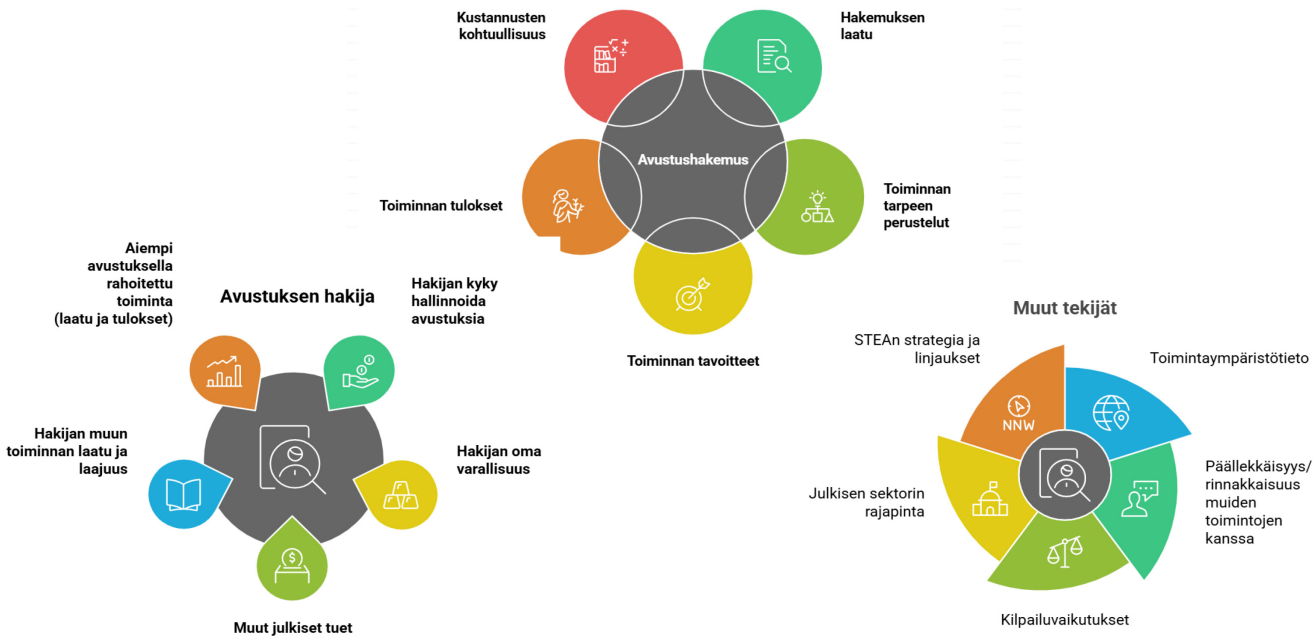
4 Mitä STEAssa on tehty läpinäkyvyyden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi

STEA-avustuksia myönnetään hakemuksesta. Avustusten myöntäminen perustuu kokonaisharkintaan (kts. kuva alla). STEAn erityisasiantuntijat huomioivat hakemuskäsittelyssä sekä avustuksen hakijaan, avustushakemukseen ja muihin tekijöihin, kuten toimintaympäristötietoon, lainsäädäntöön ja päällekkäisiin toimintojen sisältöihin kiinnittyviä näkökulmia. Avustusvalmistelussa saman kohderyhmän kanssa työtä tekeviä toimijoita tarkastellaan kokonaisuutena, jolloin myös vertailu toisiin järjestöihin hakuvaiheessa toteutuu ja vaikuttaa avustuksen myöntämiseen. Tämän lisäksi STEAn avustusehdotusprosessissa esimerkiksi samalla alueella toimivia avustuksia tarkastellaan ja peilataan toisiinsa. Järjestön toiminnan laatu, laajuus ja kustannustehokkuus sekä aiempi tuloksellisuus ja avustusten käytön asianmukaisuus (valvonnalliset havainnot) vaikuttavat harkinnassa.

STM/YTO/STEA 21.5.2026
Hanna Heinonen

Jokainen avustusta hakenut toimija saa STEAlta hakemuskohtaisen avustusehdotuksen ja avustuspäätöksen, jossa perustellaan avustuspäätöksen ratkaisuun vaikuttaneet tekijät.

Kuvio 1. Kokonaisharkinnan osa-alueet.

STEA tiedottaa verkkosivuillaan ajankohtaisista asioita. Verkkosivuilla on paljon tietoa ja ohjeita hakemisesta (hakuilmoitus, avustusopas, linjaukset), raportoinnista ja sekä avustetusta sisällöstä.

STEAn avustusta hakeneista ja sitä saavista tahoista on saatavilla tietoa avustukset.stea.fi -tietokannasta. Tietokannasta selviävät mm. myönnetty avustusmäärä, avustuksen käyttötarkoitus ja toteuttamisen maantieteellinen alue.

Tietoa STEA-avustuksilla rahoitetun toiminnan jakautumisesta maantieteellisesti, avustuksilla rahoitettujen kulujen jakautumisesta kustannustyypeittäin (hallinnon ja eri toimintojen välillä), avustuksilla palkattujen työntekijöiden lukumääristä ja avustuksilla rahoitetun toiminnan tuloksellisuudesta julkaistaan vuosittain sivulla stea.fi/tutustu-avustuksiin. Sivuston vuosikohtaiset tiedot päivitetään aina edellisen vuoden raportointitietojen käsittelyn jälkeen (tällä hetkellä julkaistu tietoa vuoden 2024 raporteista).

STM/YTO/STEA 21.5.2026
Hanna Heinonen

Avustuksen saajat raportoivat vuosittain toiminnan tuloksista sekä avustuksen käytöstä STEAlle. Raportoinnin perusteella arvioidaan valtionavustusten käytön tuloksellisuutta. Joka vuosi noin 500 avustuskohdetta saa STEAlta tuloksellisuusarvion, jossa avustuskohteen toiminta on arvioitu seitsemän arviointikysymyksen näkökulmasta, kuten esimerkiksi miten aikaansaadut tulokset suhteutuvat avustuskohteen avustustasoon. (https://www.stea.fi/tuloksellisuusarvioinnin-palautteet-toimitettu-verkkoasiointiin/) Vaikuttavuuden arvioinnissa aikajänne on pitempi.

STEA on julkaissut vuosittain yleiskatsauksen avustuksilla rahoitetuista toiminnoista ja toimintojen tuloksellisuudesta sekä katsauksia erikseen valikoiduista järjestötoimintojen teemoista, kuten vapaaehtoistoiminta (https://www.stea.fi/tietoa-steasta/tuloksellisuuskatsaukset/)

5 Millaisia vaikutuksia arvioidaan leikkauksilla olevan vapaaehtoisten määrään tulevaisuudessa

Koska avustusmäärärahat pienenevät ensi vuonna merkittävästi, tulee avustuksilla rahoitetun järjestötoiminnan määrä vähenemään. Koska vapaaehtoistoiminnan organisointi vaatii myös tukirakenteita, voidaan arvioida, että vapaaehtoistoiminnan organisointi tulee usealle järjestölle haasteellisemmaksi jatkossa. Tämä saattaa vaikuttaa siihen, että vapaaehtoisten määrä tulee tulevaisuudessa entisestään laskemaan. Mainittava on, että vapaaehtoistoimintaan osallistuminen ja vapaaehtoisuuteen sitoutuminen on ollut murroksessa jo aiemmin.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA)

Hanna Heinonen
johtaja